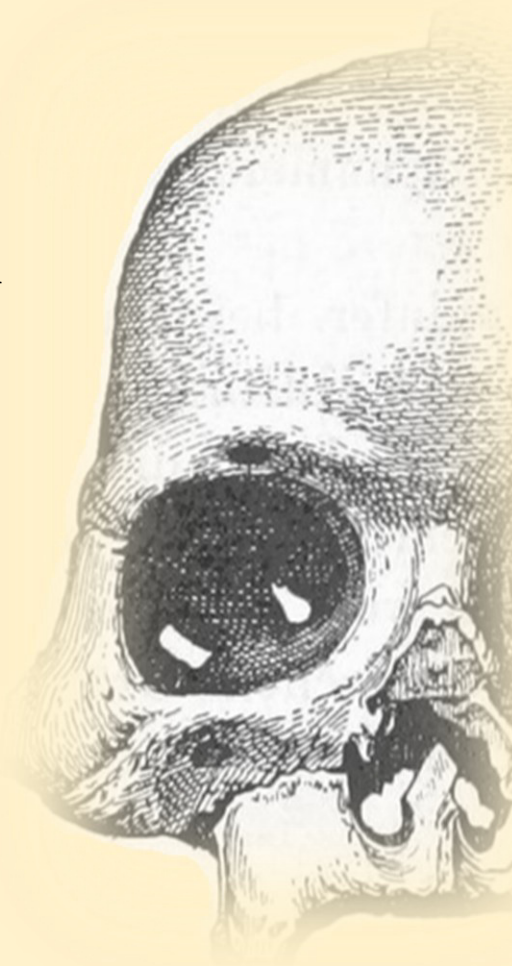

Lain mukaan

Jack London

Luovaja

LAIN MUKAAN

Jack London

LAIN MUKAAN

toim. & suom. M. Luova

elokuvaesseeet
Kari Glödstaf

Luovaja
Hamina 2024

Just Meat (Cosmopolitan Magazine, Mar. 1907)
The Unexpected (McLure's Magazine, Aug. 1906)

Luovaja 2024

ISBN 978-952-65268-4-3

Kirjapaino: Libri Plureos GmbH, Hampuri, Saksa

SISÄLLYS

M. Luova: <i>Saatteeksi</i>	7
Jack London: <i>Pelkkää lihaa</i>	17
Jack London: <i>Odottamaton</i>	63
Kari Glödstaf: <i>Lain mukaan</i>	121
Kari Glödstaf: <i>For Love of Gold</i>	135

Saatteeksi

Jack Londonille on käynyt niin kuin monelle muullekin menneiden aikojen suosikille. Ensin laajasti luettu kirjailija jää nuoruuden lukijoidensa nostalgiaksi, sitten suorastaan alennetaan lasten- ja nuortenkirjallisuudeksi. R. L. Stevensonin *Aarresaari*, vanhemman Alexandre Dumas'n *Kolme muskettisoturia* tai Jonathan Swiftin *Gulliverin retket* olivat vuosia kollektiivisissa ajatuksissa lastenkirjoja, ja niiden suomen-noksetkin ilmestyivät nuortensarjoissa. Toisaalta kehitys on jatkanut vääjäämättä edemmäs, ja nykyään jokainen niistä on palannut nimenomaan

aikuislukijoiden omaisuudeksi –2000-luvun lapselle ne ovat lähtökohtaisesti liian vaikeita. Ovatko ne tällaisenaan edes elävää kirjallisuutta? Tarttuuko niihin enää kukaan elämyksellisenä taiteena vai ainoastaan epämääräisinä, ”yleissivistävinä klassikkoina”?

Saman kohtalon on kokenut Jack London (1876–1916). Vahvasti työväenluokkainen ja jopa sosialistinen amerikkalaiskirjailija kirjoitti lyhyen elämänsä aikana valtavan määrän monenlaista kirjallisuutta, mutta muistetaanko häneltä tänä päivänä muuta kuin romaanit *Erämaan kutsu* ja *Valkohammas*? Niissähän on kummassakin päähenkilönä koira – ja ovat siksi lastenkirjallisuutta!¹

¹ Tosin varsinkin *Erämaan kutsua* kritisoitiin ilmestyessään väkivallasta ja ihmisen esittämisestä pahana. Eihän sellainen sovi nuorille lukijoilla.

Ehkäpä olen väärässä. Kyllähän Londonin nimi on sellainen, joka muistetaan vaikkapa genrekirjallisuuden harrastajien keskuudessa. Monet Amerikan kultarynnäköiden aikaan sijoittuvat tarinat mainitaan osana lännenkirjallisuuden historiaa, ja *Rautakorko*-romaani sekä eräät dystooppiset novellit ovat yhä elävää perinnettä tie-
teiskirjallisuuden harrastajille.

Oli miten oli, vielä Londonilla olisi sanottavaa 2000-luvun lukijallekin. Teini-ikäisenä merille lähtenyt ja monet myöhemmin kertomansa seikkailut todella kokenut London kokeili elämänsä aikana kaikenlaista: niin yliopisto-opintoja kuin kullankaivuutakin, salakuljettamista kuin salakalastustakin, ja hän toimi muun muassa kirjeenvaihtajana Kaukoidässä. Hän oli ”seikkailujen mies”, kuten nuori Martti Haavio on todennut.

Jokseenkin koko tämän ajan hän myös kirjoitti kertomuksiaan, vaikka ei kuulemma koskaan pitänyt siitä. Aluksi hän lähetteli niitä lehtiin ja sai niitä julkaistuksikin. Pankin räjäytti edellä mainittu romaani *Erämaan ääni* vuonna 1903. Se ja tulevat menestykset mahdollistivat Londonin jäädä vapaaksi kirjailijaksi.

Tuottoisasta suosiostaan huolimatta London ei koskaan jättänyt kriittistä suhtautumiseen kapitalistiseen yhteiskuntaan. Hänen maailmankuvaansa on selitetty omanlaisekseen yhdistelmäksi Marxia, Nietzscheä ja Darwinia. Tiukka aatteellisuus sekä usko omaan maailmankatsomukseen ja ihmiskuvaan säilyivät läpi kirjailijanuran.

On sanottu, että Londonin kirjoituksissa on ”lähes aina teemana selviytyminen” ja toisaalta että hän pohdiskelee ”fyysisen voiman tehostamista ja

”Ihmiselämä on taipuvaisempi pysymään paikoillaan kuin kehittymään, ja tämän taipumuksen muuttaa käyttövoimaksi sivistys, jossa huomataan vain ilmeinen ja jossa kaikki odottamaton on harvinaista. Kun odottamaton sitten tapahtuu ja kun se on kyllin vakavaa, ne jotka eivät sopeudu tuhoutuvat.”

Lain mukaan sisältää kaksi Jack Londonin novellia 1900-luvun alusta. Kummatkin kietoutuvat lain, oikeuden, moraalien ja selviytymisen teemojen ympärille. *Pelkkää lihaa* on kertomus rikolliskaksikosta, jonka keskinäinen solidaarisuus saa väistyä yksilön edun tieltä. Jälki on rumaa. *Odottamaton* sijoittuu kultarynnäköön aikaan. Sivistys ei suojaa yhteiskunnan ulottumattomiin päättynyttä, kun laki on muovattava itse.

Teos sisältää myös kaksi tietokirjailija Kari Glödstafin esseetä, joissa tarkastellaan Londonin novellien myk-
käfilmatisointeja.

Jack London (1876–1916) oli yhdysvaltalainen kirjailija ja seikkailija, aikanaan valtavan suosittu mutta nykyään suotta menneisyyden nuortenkirjailijaksi unohdettu. Hän kirjoitti niin meriseikkailuja ja eräkirjallisuutta kuin dystooppista sci-fiä ja rikoskertomuksiakin. Hänen tunnetuimpia teoksi-
aan ovat muiden muassa romaanit *Erämään kutsu*, *Valko-
hammas* ja *Merisusi*.

ISBN 978-952-65268-4-3

84.2

kannen piirros:
British Library

